

22. december 1938, Bratislava.

Zápisnica napísaná na úrade policajného riaditeľstva so Zdeňkom R., predtým obyvateľom mesta Rimavská Sobota, ktorý vypovedal o týraní v maďarskom väzení. Hoci mu nedokázali žiadnu vinu, bezpečnostné orgány ho vyhostili z teritória maďarského štátu.

Zápisnica

Dostavil sa Zdeněk R, obyvateľ Rimavskej Soboty a udáva do zápisnice toto:

Od roku 1923 až do obsadenia územia Maďarmi som bol v Rimavskej Sobote. Niekoľko rokov som sa živil z drogistickej živnosti a osobnej autodopravy. Po obsadení Rimavskej Soboty Maďarmi ostal som pri svojej živnosti až do 12. 11. 1938.

Ráno 12. 11. 1938 ma na námestí v Rimavskej Sobote zatkli 2 strážnici s puškami a odviezli ma do kancelárie, na ktorej bolo napísané ...*(skomolené slovo)* kémelhárito iroda. (...*protišpionážna kancelária*). V tejto kancelárii ma celý deň vypočúvali. Kládli mi za vinu, že som bol plateným vyzvedačom a vycvičeným členom česko-slovenskej špionážnej služby (*hirszerző*). Kládli mi za vinu, že som udal zo špionáže Ladislava P. z Rimavskej Soboty a Kolomana G., ďalej lekárnik B. a všetky osoby, ktoré boli zatknuté v Rimavskej Sobote pre špionáž. Pri tomto výsluchu ma bili, zviazali mi ruky a všelijakým možným spôsobom ma trápili. Vyhrážali sa mi, že ma odvezú do Budapešti a že tam „az utolsó sz... kinyomjuk magából“ (*posledné ... – vulgárne slovo – z vás dostaneme*).

Potom ma skutočne odviezli do Budapešti v sprievode četníkov a ešte ďalších zatknutých Ladislava V. a učiteľa G. z Rimavskej Soboty. Všetci sme mali na rukách okovy. V Budapešti sme boli uväznení v Mária Terézia laktanya (*kasárne Márie Terézie*). Bol som v tmavej samoväzbe, kde som spal na drevenej prični. Z tejto kasárne ma vozili na sajtó iroda (*do tlačovej kancelárie*), kde ma vypočúvali. Hlavný výsluch bol 26. 11. t. r., ktorý trval od rána až do večera. Tam ma zviazali, priložili mi nabielo natretú lavicu, ku ktorej ma remeňmi priviazali, vyzuli mi topánky a zvliekli šaty a tak ma celý deň trápili a bili. Bili ma na chodidlách tenkou, drôtikom obtiahnutou paličkou, až mi z nôh vytryskla krv. Potom ma bili po nohách nad kolenami a nakoniec mi odhalili p. a bili ma, až mi pohlavný úd úplne sčernel.

Večer ma 2 vojaci odniesli do auta a odviezli späť do kasárne, kde som žiadal lekársku pomoc. Na veľký krik ma potom odniesli k lekárovi v kasárni, ktorý ma však vôbec neprehliadol a písal voľačo do nejakej knihy. Z tejto ordinačnej miestnosti ma odniesli do samoväzby, kde som takto poranený a dobitý, bez ošetrenia ležal až do 12. 12. 1938. V tento deň ma zase odviezli väzenským autom na výsluch na sajtó iroda, kde so mnou spisali zápisnicu. Kládli mi opätovne za vinu, že som bol česko-slovenským špiónom a že mám na svedomí všetkých ľudí, ktorí boli uväznení v Rimavskej Sobote.

Ako prvý špionážny prípad mi uviedli prípad Ladislava P. z Rimavskej Soboty. Na obhajobu som žiadal výsluch Dr. Arnošta G., advokáta z Rimavskej Soboty, a Ladislava V., zamestnaním šoféra v Rimavskej Sobote. Druhým obvinením bolo, že som mal legitimáciu č.-s. špionážnej služby s fotografiou, ktorú videli u mňa, čo vraj dokážu svedkovia Štefan S., Július F., Vojtech N., Ondrej K. a Jozef T. Ako viem, toto sú všetko taxikári z Rimavskej Soboty. Najzávažnejší svedok bol Július F., ktorý tvrdil, že so mnou cestoval v aute a prišli sme na

cestu, kde sa stavalo opevnenie hraníc. Podľa udania F. som predložil legitimáciu, načo mi službu konajúci vojak dovolil vraj prejazd a veľmi slušne ma zdravil. Ako sa pamätám, v uvedený deň som predložil legitimáciu č-s. Autoklubu z Prahy, ktorá je umiestnená v úhladných červených doštičkách.

Ďalej ma obviňoval K., úradník živnostenského spoločenstva z Rimavskej Soboty, ktorý v Budapešti bol v krátkom koženom kabáte a do očí mi tvrdil, že som už dávno špiónom.

Ako tretí prípad ma obviňovali, že som bol v spojení s Valériou D., obyvateľkou Budapešti, ktorú som údajne nahovoril, aby učinila trestné oznámenie na Kolomana G., doktora medicíny, obyvateľa v Hanáčke, ktorý je mojim švagrom a ktorý bol väznený pre špionáž asi 10 mesiacov v Rimavskej Sobote. Ináč som bol v stálom styku s Valériou D. a vraj som jej dával pokyny, čo má podniknúť, aby Koloman G. bol odsúdený. Výsluchom Valérie D. na sajtó-osztály bolo ale dokázané, že obvinenie sa nezakladá na pravde. Naopak, dokázalo sa, že uvedená žena z vlastnej iniciatívy učinila trestné písomné oznámenie na Kolomana G. a to preto, že jej niekoľko rokov sľuboval manželstvo a to vraj ihneď, keď urobí doktorát. Uvedený Koloman G. ju vraj sklamal a po skúškach z Budapešti utiekol. Keďže v Rimavskej Sobote Kolomana G. zastupoval dr. Arnošt G., žiadal som o jeho výsluch. Ani v tomto prípade mi nič nemohli dokázať.

Na vyjasnenie s legitimáciou uvádzam, že pri výsluchu svedok proti mne ukázal legitimácia č-s. Autoklubu. Všetci tvrdili, že je to oná legitimácia, ktorú som údajne dostal od našej špionážnej služby. Keď však túto legitimáciu otvorili a svedok vysvetlil, že je to legitimácia Autoklubu, tak boli všetci naradostení, že sa im podarilo ma usvedčiť. Týmto však bola moja nevina dokázaná. Tento výsluch opäť trval celý deň. Medzi výsluchom prišiel sa mi predstaviť nejaký advokát a vravel, že moja manželka ho poverila zastupovaním. Žiadal podpísanie plnej moci, čo som aj urobil.

Medzi inými, čo ma vyslúchali na sajtó osztály, poznal som jedného pána v civile, ktorý, celkom určite viem, bol niekoľkokrát v Rimavskej Sobote. Poznal som ho preto, lebo raz použil moje osobné auto a ako viem, navštevoval maďarskú inteligenciu, kde predával knihy. Podľa mena ho nepoznám. Za môjho pobytu v Mária-Terézia kasárni cvičili na dvore v čizmách, preeches (*krátke nohavice*) a v kožených kabátoch mladíci a začul som veľmi mnohokrát „stoj“. Z tohto povelu usudzujem, že to mohli cvičiť ľudia, ktorí boli určení do „szabadcsapat“¹ proti nám. Denne, čo som tam bol, priviezli a odviezli 30 – 30 ľudí, väčšinou Slovákov z obsadeného územia a hodne sedliakov z jelšavského kraja, ktorí dostávali len raňajky a večeru.

Dňa 15. 12. ma zas odviezli na sajtó-osztály, kde ešte raz skúšali so mnou nový výsluch. Okolo obeda tohto istého dňa ma väzenským autom odviezli do Fogház és Toloncügyosztály (*väzenské oddelenie pre deportáciu*) v Budapešti. Dňa 16. 12. 1938 ma prišla do väzenia navštíviť manželka i s advokátom, ktorý žiadal na mne, aby som podpísal zmenku na 2 000 pengő, čo som aj učinil, lebo mi vravel, že môžem byť internovaný v Maďarsku aj pár rokov. Bol som v takej situácii, že som ani nevedel, o čo sa vlastne jedná. Cítil som sa chorý od dlhotrvajúceho utrpenia, mal som horúčku a trpel som fyzicky i duševne. Za takéhoto duševného stavu som advokátovi zmenku podpísal.

V tejto väznici nás bolo okolo 1 600 mužov a žien. V jednej cele nás spalo na drôtených matracoch asi 100 ľudí, dvaja na jednom matraci. V tej istej miestnosti, kde som bol zatvorený, poznal som mladíka, ktorý v Bratislave má matku. Menuje sa Anna G. Druhého som tam

poznal istého K. z Bratislavy. Druhé jeho meno neviem. Môže byť asi 35-ročný. Zatvoreni sú tam väčšinou Slováci zo zabratého územia, ktorí sú internovaní na neurčito. S väzňami sa tam zachádza veľmi brutálne. Strava je mizerná, ľudia tam veľmi trpia hladom. Zachádzajú s ľuďmi ako s dobytkom. Jeden raz do týždňa je lekárska prehliadka. Ľudia sa v cele postavia do radu a lekár sa spýta „ki beteg“ (*kto je chorý*). Hlásia sa obyčajne všetci, lebo od hladu sa zmietajú v horúčke. Zavrú sa dvere a ľudia sú ponechaní svojmu osudu.

Teraz sa nachádzam úplne bez prostriedkov, bez existencie a akéhokoľvek zárobku. Celý môj majetok sa nachádza v Rimavskej Sobote, kde zostala moja manželka aj s dieťaťom. Manželka sa teraz usiluje zachrániť aspoň časť nášho majetku. Ja sa tam nemôžem vrátiť, resp. cestovať do Rimavskej Soboty, lebo som bol pred mojím inštrarovanim na hranice pri Čeklíse (*Bernolákovo*) navždy vyhostený z Maďarska.

Žiadam, aby môj zdravotný stav vyšetril úradný lekár a bola mi poskytnutá nejaká finančná pomoc. Ďalšie podrobnosti môjho väzenia v Maďarsku oznámim neskoršie písomne, nakoľko teraz po dlhotrvajúcom utrpení sa na všetko nemôžem rozpamätať.

Prosím, aby predbežne sa v tejto veci nerobili nejaké úradné kroky, lebo sa bojím, že by v Maďarsku prenasledovali moju manželku, kde sa teraz zdržuje, a aj moje 1-ročné dieťa. Iné teraz udať neviem.

Prečítaná, schválená a podpísaná.

Vypočúvajúci:
Nečitateľný podpis, v. r.

Vypočúvaný:
Zdeněk R., v. r.

SNA, KÚ, kr. 256, f. 71527/38 prez., č. 7001

¹ Pozri dok. č. 2

22. december 1938, Kazimír

Líst občanov obce slovenskej vláde, v ktorom žiadajú o zákrok, aby ich obec po určení definitívnej hranice pripadla k Slovenskej krajine.

Vrele milovaná slovenská vláda!

My, podpísaní občania obce Veľký Kazimír (*Kazimír*) z územia, ktoré Maďari obsadili 10. 11. tohto roku,¹ úctivo prosíme, aby sme boli znovu pričlenení k samostatnému a slobodnému Slovensku, lebo obec Veľký Kazimír je čisto slovenská. Keďže naši predkovia už boli pod nadvládou Maďarov a my sami 20 rokov pod panstvom Čechov, vieme, čo znamená žiť s príživníkmi, ktorí po stáročia sali nevinnú krv slovenského národa.

Tým bolestivejšie je to teraz, keď my Slováci máme od seba niekoľko krokov našu vlasť a musíme zostať v cudzine, takže nemôžeme sa zúčastniť na budovaní nášho drahého Slovenska.

Volíme smrť, ale otrokmi viac byť nechceme. Sme z Vašej krvi, a preto ako svojich